

Motivering afwijkend standpunt portefeuillehouder t.a.v. ambtelijk advies Groenbeheer Haarle (15INT04072)

Het Plaatselijk Belang Haarle heeft het college gevraagd of zij het beheer van het openbaar groen in Haarle mag overnemen van de gemeente, in combinatie met het overhevelen van het gemeentelijke budget hiervoor.

Zo'n soort afspraak is in deze gemeente niet eerder gemaakt; zowel niet qua schaal van het groenbeheer, als het budgettaire onderdeel. Dit onderwerp vraagt dus om een uitspraak van het college. In de voorbereiding is enkele malen overleg geweest met PB Haarle, en dit onderwerp is meermaals in het PFO besproken. Hierin werd duidelijk dat de ambtelijke organisatie het college adviseert om niet mee te werken aan dit verzoek van PB Haarle, terwijl ik als portefeuillehouder sterk van mening ben dat we dit juist wél moeten doen. Het ambtelijke advies is beschreven in nota 15INT04072, te bespreken in de collegevergadering van 01-12-2015. Mijn afwegingen als portefeuillehouder probeer ik separaat in dit document uiteen te zetten. Dit is in het belang van een integere, onvertroebelde ambtelijke advisering, en transparante besluitvorming door het college.

Het ambtelijk advies is om geen medewerking te verlenen aan het verzoek van PB Haarle. Hiervoor tellen grofweg de volgende hoofdredenen:

1. Precedentwerking scheppen is onwenselijk
2. Verdringen van potentiële SW-werkzaamheden
3. Gebrek aan beschikbaar budget
4. Moeite met dat er een vergoeding plaats zal vinden richting PB Haarle

Ik zal deze vier argumenten één voor één behandelen, na een inleiding over totstandkoming van dit verzoek.

Het Plaatselijk Belang Haarle is eerder dit jaar gekomen met het idee om het beheer van het openbaar groen in Haarle van de gemeente over te nemen, inclusief bijbehorend budget. PB Haarle verwacht hier op twee manieren van te profiteren, namelijk het verbeteren van de kwaliteit van het openbaar groen, en het genereren van extra inkomsten voor PB Haarle, welke zij terug willen investeren in de samenleving. Dit willen ze bereiken door te werken met betrokken lokale vrijwilligers, onder regie van PB Haarle.

De situatie rondom oud papier is niet relevant voor deze discussie over groenbeheer. PB Haarle was helemaal geen partij met de inzameling van oud papier. Nadat PB Haarle gesuggereerd heeft het groenbeheer van de gemeente over te nemen, zijn overeenkomsten gesloten met de twee verenigingen in Haarle die wel papier inzamelden. Hiermee zijn inmiddels ook overeenkomsten gesloten waarbij de verenigingen financieel gecompenseerd worden. Na het afsluiten van deze contract is contact geweest met PB Haarle en dit gegeven bleek voor hun geen aanleiding om hun initiatief te staken of anders vorm te geven. Immers, het verbeteren van de kwaliteit van het openbaar groen en het genereren van extra inkomsten voor PB Haarle blijven gewoon staan. En ik vind dit zeer valide beweegredenen waar ik graag over meedenk.

In z'n algemeenheid ben ik buitengewoon enthousiast over het voorstel van PB Haarle. Hun voorstel sluit naadloos aan bij de gemeentelijke ambities voor meer burgerparticipatie. Ook in de nieuwe organisatievisie van de gemeente Hellendoorn staat participatie centraal. Daarnaast is er ook een politieke roep om meer participatie, waarbij in de raadszaal niet zelden de kreet 'right to challenge' is

genoemd. De VNG zegt over right to challenge: *“Steeds meer gemeenten geven hun inwoners het recht om taken zelf uit te voeren via een 'Right to Challenge'. Bewoners(organisaties) kunnen dan zelf het initiatief nemen om zaken in hun directe leefomgeving te regelen, zij krijgen dan ook de financiën en verantwoordelijkheid.”* De VNG moedigt dit aan en organiseert bijeenkomsten om gemeenten te helpen om right to challenge-initiatieven goed te kunnen faciliteren. Ook de Rijksoverheid geeft in dit kader aan dat zij deze wijze van, zoals zij dat noemen, ‘doe-democratie’, willen stimuleren.

Het voorstel van PB Haarle biedt ons de kans om een in een pilotproject gezamenlijk ervaring op te doen met right to challenge. Ik wil voorstellen om als college het besluit te nemen dat we dit willen en met PB Haarle in gesprek gaan voor specificering van nadere afspraken. Het doel is dan om te komen tot een (zakelijke) prestatieovereenkomst. Daarin moet bijvoorbeeld komen te staan hoeveel werkzaamheden zij willen overnemen en hoe zij dit denken in te vullen. Hiervoor is in het ambtelijke voorstel een tabel opgenomen. Dit kan een goede start van een discussie zijn. Ik zie het type werkzaamheden wat hierin staat, en de te leveren prestaties, als indicatief. Het liefst werk ik niet met afspraken als “papierprikken 13x per jaar” of “schoffelen haagvoet 8x per jaar” maar op basis van dat het groen er gewoon goed en schoon bij moet liggen. Dit conform het principe zoals we dat ook zelf hanteren als gemeente, in de slag van frequentiebestekken naar beeldbestekken.

Het ambtelijke advies meldt dat op een reeks van plekken in de gemeente al succesvol burgerparticipatie wordt toegepast rondom openbaar groen. Hierbij nemen groepen inwoners (deels) het beheer van kleine stukken openbaar groen op zich, zonder gemeentelijk budget. De voornaamste grens waarbij hier tegenaan gelopen wordt is de soms beperkte continuïteit en de kleine schaal. Voor beide kan een prestatieovereenkomst met een Plaatselijk Belang de uitkomst bieden. Hierbij wordt zowel continuïteit als schaal geboden.

Interessant daarbij is trouwens het punt ‘veiligheid’. In de ambtelijke nota staat een onheilspellende passage over veiligheid van de deelnemende vrijwilligers, maar ik wil graag opmerken dat bij andere participatieprojecten in de gemeente dit nooit een knelpunt is geweest. Wel een aandachtspunt.

Voor wat betreft de vier hoofdpunten die in het ambtelijk advies worden genoemd qua bezwaren, heb ik de volgende reactie:

1. Precedentwerking scheppen is onwenselijk

Er heerst blijkbaar een angst dat als PB Haarle dit op een succesvolle manier weet vorm te geven, dat andere PB's dan ook bij de gemeente komen aankloppen met vergelijkbare voorstellen. Als dat zo is, lijkt me dat geweldig. Ik verwacht dat we na een looptijd van twee jaar voldoende weten over kwaliteit, continuïteit etc om een conclusie te trekken of dit concept roept om vervolg. Tot die tijd heeft dit project een exclusieve pilot-status, en vergelijkbare voorstellen vanuit de samenleving zullen dus voor een definitief akkoord van de gemeente moeten wachten op het resultaat van de evaluatie in de eerste helft van 2018. Na de evaluatie kijken we, als deze pilot een succes is, of we dit willen verbreden. We moeten dan o.a. criteria gaan stellen als het gaat om kwaliteitsniveau, minimum omvang, type activiteiten etc. Hierbij wil ik ook vast opmerken dat de ‘klassieke’ burgerinitiatieven in het openbaar groen die we nu kennen sowieso buiten deze criteria zullen vallen. Daar gaat het namelijk om, zoals het ambtelijke voorstel ook zegt, “het creëren van een extra plus in de leefomgeving”. Dat moeten we blijven aanmoedigen en faciliteren als gemeente, of het nou grote of kleine initiatieven betreft. Maar voor de extra plus die Haarle wil realiseren vragen zijn geen extra budget. We hebben het hier alleen over het basisbudget voor het basis-onderhoudsniveau; de kosten voor ‘de extra plus’ (vooral extra uren, extra aandacht, extra likje verf) neemt PB Haarle juist voor eigen rekening. En dit is precies het domein waar veel bestaande burgerinitiatieven ook in zitten.

2. Verdringen van potentiële SW-werkzaamheden

De werkzaamheden die PB Haarle voorstelt uit te voeren, worden nu uitgevoerd door Soweco. Echter, het is eerder ook uitstekend mogelijk gebleken om minder Soweco-uren af te nemen vanaf het opvolgende kalenderjaar. Ik wil bijvoorbeeld verwijzen naar het B&W-besluit 15INT02896, waarin we als college op 29-09-2015 besloten om voor €30.000,-- aan Soweco-budget voor belijning van sportvelden, niet meer af te nemen van Soweco vanaf 1 januari 2016. Dit is, conform ambtelijk advies, ingeboekt als netto bezuiniging zonder de opmerking over de onwenselijkheid voor Soweco of een verplichting om voor €30.000,-- aan uren extra af te nemen op een ander beleidsterrein. Op expliciet ambtelijk verzoek wil ik bij deze benadrukken dat het feit dat er voor komend jaar extra geld beschikbaar is voor permanente detachering van een extra WSW-medewerker op de begraafplaats, niet mag gelden als compensatie voor minder Soweco-uren in Haarle, omdat deze medewerker ook al gedetacheerd was voordat er budget voor vrijgemaakt was.

Wel stel ik voor dat we PB Haarle vragen als optie mee te nemen om zelf Soweco-uren in te kopen én actief te kijken naar lokale vrijwilligers die bij ons in de kaartenbak zitten.

3. Gebrek aan beschikbaar budget

Het is niet de bedoeling dat de gemeente financieel achteruit gaat in deze afspraken. Nu is €9.200,-- per jaar beschikbaar voor niet-specialistisch groenbeheer in Haarle, en dit bedrag zou m.i. kaderstellend moeten zijn voor de afspraken die de gemeente maakt met PB Haarle. Als het volledige bedrag overgeheveld zou worden naar Haarle, heeft de gemeente voor €9.200,-- minder besteedbaar groenbudget, maar ook voor €9.200,-- minder aan te verrichten werkzaamheden.

4. Moeite met dat er een vergoeding plaats zal vinden richting PB Haarle

Het ambtelijke advies sluit de combinatie van burgerparticipatie en een financiële vergoeding uit: *“Participeren gebeurt op vrijwillige basis. Daar hoort principieel geen vergoeding tegenover te staan”*.

De strijdigheid tussen participatie en een vergoeding zie ik niet. Burgerparticipatie en een financiële vergoeding sluiten elkaar namelijk helemaal niet uit, zo blijkt ook uit de eerder geciteerde definitie van de VNG. Zij zien right to challenge als een vorm van georganiseerde burgerparticipatie, waar het overdragen van gemeentelijk budget juist een inherent onderdeel van is.

De huidige voorbeelden van burgerparticipatie in openbaar groen juich ik van harte toe en biedt voordelen qua burgerbetrokkenheid, de kwaliteit van openbaar groen, een goede relatie tussen inwoners en de gemeente en een versterking van sociale cohesie in een straat. Maar deze initiatieven betreffen een kleinere schaal: een perk, een deel van een straat, etc. Dat veroorzaakt een substantieel verschil als het gaat om gemeentelijk groenbudget: dit soort huidige kleinschalige burgerparticipatieprojecten kosten de gemeente nu eerder geld dan dat het geld oplevert (begeleiding, advies, extra beschikbaar stellen van plantmateriaal op verzoek van burgers etc). Het door PB Haarle voorgestelde project zal de gemeente geld besparen. En als we praten over heel Haarle, is dit een grotere schaal die een substantiële hoeveelheid werk met zich meeneemt, meer professionaliteit vergt en het stadium van vrijblijvendheid voorbij is. Hierdoor, en door de kostenbesparing aan zijde van de gemeente vind ik het niet meer dan logisch dat hier een bijdrage van de gemeente tegenover staat.

Concluderend zou ik een alternatief collegebesluit willen voorstellen:

1. Meewerken aan het voorstel van Plaatselijk Belang Haarle om het niet-specialistische groenbeheer in Haarle over te nemen van de gemeente.
2. In nader overleg met PB Haarle een (zakelijke) prestatieovereenkomst te maken, waarin centraal staan:
 - a. Er komt een pilot voor een periode van twee jaar waarin PB Haarle het niet/specialistische gemeentelijke groenbeheer in Haarle uitvoert;
 - b. Hiervoor stelt de gemeente in nader overleg met PB Haarle tussen de 70% en 100% van het huidige budget van €9200,-- ter beschikking aan PB Haarle, afhankelijk van de resterende kosten voor de gemeentelijke groendienst (bijv. advisering, uitlenen materiaal, ophalen en afvoeren groenmateriaal, aanvullend toezicht);
 - c. De gemeente ziet toe op het minimaal gelijkblijven van het huidige kwaliteitsniveau van openbaar groen in Haarle.
3. Na de twee jaar looptijd van deze pilot een evaluatie te doen en op basis daarvan besluiten of de gemeente in het vervolg ook open staat voor vergelijkbare arrangementen met andere georganiseerde bewonersgroepen.

Dit document is opgesteld en verzonden door Thomas Walder op zaterdag 28-11-2015 richting college en de betrokken ambtenaren.